

Sygn. akt: X U 476/14

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

X Wydział Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Magdalena Wróbel
Sędziowie/Ławnicy:	
Protokolant:	Sylwia Krenczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 roku w Katowicach

odwołania **E. K. (E. K.)**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 23 stycznia 2014 roku

znak: (...)

w sprawie **E. K. (E. K.)**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zwrot nadpłaty składek

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż podstawę wymiaru składek ubezpieczonej na ubezpieczenia społeczne we wrześniu 2013 roku z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi zadeklarowana przez nią kwota pomniejszona proporcjonalnie w związku z pobieraniem w tym okresie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego;
2. w pozostałym zakresie odwołanie oddala;
3. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi

SSO Magdalena Wróbel

Sygn. akt X U 476/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 stycznia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonej E. K. dokonania zwrotu nadpłaty składek.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona domagała się zwrotu nadpłaty składek za wrzesień 2013r. lub przeliczenie zasiłku macierzyńskiego wg faktycznie opłaconej składki.

W uzasadnieniu ubezpieczona wskazała, że rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej od dnia 1 września 2013r. i od tego dnia zadeklarowała jako podstawę wymiaru składek kwotę 2227,80 zł. Dnia (...) urodziła dziecko w 33 tygodniu ciąży (planowany termin porodu to 2 listopada 2013r.). Dnia 30 września 2013r. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Organ rentowy ustalił wysokość zasiłku od najniższej podstawy wymiaru składek w wysokości 414,19 zł. W związku z tym wystąpiła z wnioskiem o zwrot nienależnie opłaconych składek, składając równocześnie deklarację korygującą z kwotą podstawy wymiaru 480 zł.

Decyzja odmowna jest w opinii ubezpieczonej krzywdząca gdyż jej syn jest w stanie ciężkim i wymaga opieki specjalistycznej i rehabilitacji ruchowej. Zasiłek macierzyński obliczono od najniższej podstawy wymiaru, a „zamrożona” kwota nadpłaconych składek mogłaby zostać przeznaczona na rehabilitację syna.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład rentowy wniosł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, iż odwołująca się w związku z zarejestrowaniem działalności gospodarczej, złożyła deklarację o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, wypadkowym oraz zdrowotnym, a także dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym we wrześniu 2013r. deklarując podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 2 227,80 zł. tj. w wysokości wyższej niż najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących działalność gospodarczą.

Art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o s.u.s. reguluje sytuacje umożliwiające obniżenie zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, ale mające zastosowanie tylko do przypadku, gdy była zadeklarowana kwota najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Wobec zadeklarowania w niniejszej sprawie wyższej podstawy wymiaru składek możliwości jej obniżenia przepisy ustawy nie przewidują. Ponadto odwołującej przedstawiono podstawy przyznania zasiłku macierzyńskiego od podstawy wymiaru w kwocie 414,19 zł. prawomocną decyzją z dnia 26.11.2013r.

Pełnomocnik ubezpieczonej radca prawny T. H. podtrzymał odwołanie wyjaśniając, iż nadpłatę stanowi różnica między kwotą składki wpłaconą przez ubezpieczoną, a kwotą składki ustaloną od najniższej podstawy wymiaru przyjętej przez organ rentowy dla ustalenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego.

Na rozprawie w dniu 17 grudnia 2014r. pełnomocnik ubezpieczonej określił wysokość nadpłaty na kwotę 673,37 zł. i domagał się jej zwrotu wraz z odsetkami od dnia 11 grudnia 2013r. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd rozważył:

Stan faktyczny między stronami był bezsporny.

Okolicznością sporną było rozstrzygnięcie zagadnienia czy ubezpieczona może skutecznie, po spełnieniu się ryzyka ubezpieczeniowego dokonać korekty deklaracji rozliczeniowej polegającej na zadeklarowaniu podstawy wymiaru składki niższej niż pierwotnie zadeklarowana, a w szczególności w wysokości odpowiadającej przyjętej przez organ rentowy podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego.

Roszczenie ubezpieczonej jest sprzeczne z zasadami prawa ubezpieczeń społecznych. Normy prawa ubezpieczeń społecznych są uznawane za część składową prawa zabezpieczenia społecznego, mającego charakter odrębnej gałęzi prawa. W konsekwencji stosunki prawne powstające na gruncie obowiązywania norm tej gałęzi prawa należą do

kategorię stosunków prawa zabezpieczenia społecznego. Do cech kategorialnych ubezpieczeń społecznych należy przymus ubezpieczenia, wyrażający się w pozbawieniu stron (zarówno osoby podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia, jak i instytucji ubezpieczeniowej) autonomii woli w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego. Przepisy prawa wyliczają enumeratywnie kategorie podmiotów objętych przymusem ubezpieczenia, a powstanie stosunku prawnego pomiędzy ubezpieczonym i instytucją ubezpieczeniową następuje automatycznie wskutek wypełnienia przez ubezpieczonego ustawowych przesłanek.

Przedmiotem stosunków ubezpieczenia są prawa i obowiązki ubezpieczonego oraz instytucji ubezpieczeniowej dotyczące składek oraz ochrony ubezpieczeniowej. Właściwością omawianych więzi prawnych jest występowanie szczególnego rodzaju zależności polegającej na tym, że objęcie ochroną ubezpieczeniową wiąże się z powstaniem obowiązku opłacania składek. Zależność ta nie przybiera jednak w ubezpieczeniu społecznym znamion wzajemności (ekwiwalentności) w znaczeniu przyjętym w prawie cywilnym. Oba elementy stosunku ubezpieczenia (składka ubezpieczeniowa oraz ochrona ubezpieczeniowa) nie są równoważne (wymienialne), bowiem zasada ekwiwalentności świadczeń jest w tym stosunku modyfikowana przez zasadę solidarności społecznej. Stosunków ubezpieczenia społecznego nie da się zatem zakwalifikować do stosunków zobowiązaniowych, nie można tu bowiem mówić, tak jak w przypadku cywilnoprawnych zobowiązań wzajemnych, o ściślejszej współzależności (synallagmatyczności) składki i świadczenia. Składka w ubezpieczeniach społecznych jest wprawdzie osobistym wkładem ubezpieczonego, ale z przeznaczeniem na tworzenie ogólnego funduszu ubezpieczeniowego, z którego prawo do świadczeń czerpią ci ubezpieczeni, którym ziści się określone ryzyko socjalne. (p. uchwała SN z dnia 21.04.2010r. II UZP 1/10).

Tak więc roszczenie ubezpieczonej nie może być uwzględnione w całości.

Należy jednak zwrócić uwagę, że ubezpieczona opłaciła składkę za wrzesień w pełnej wysokości mimo, że od 19 września 2013r. nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego.

Wobec tego należało rozważyć czy w tym przypadku można dokonać proporcjonalnego pomniejszenia podstawy wymiaru składki zadeklarowanej przez ubezpieczoną.

Zgodnie z art. 18 ust. 9 i 10 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. DU 2013. (...)), za miesiąc, w którym nastąpiło odpowiednio objęcie ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi lub ich ustanie i jeżeli trwały one tylko przez część miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu. Zasady zmniejszania najniższej podstawy wymiaru składek, o których mowa w ust. 9, stosuje się odpowiednio w przypadku niezdolności do pracy trwającej przez część miesiąca, jeżeli z tego tytułu ubezpieczony spełnia warunki do przyznania zasiłku.

Cytowane przepisy nie odbierają ubezpieczonym, którzy zadeklarowali składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozmiarze przekraczającym ustawowe minimum, prawa do proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składki w miesiącu w którym nastąpiło objęcie ubezpieczeniami, bądź w przypadku niezdolności do pracy trwającej przez część miesiąca. Skoro prawo takie zachowują osoby deklarujące minimalną podstawę wymiaru składek, to tym bardziej winni z niego korzystać ubezpieczeni wnoszący składki wyższe od minimalnych. Celem norm ust. 9 i 10 art.18 cytowanej ustawy, jest wyraźne wskazanie, iż zmniejszenie podstawy wymiaru składki jest możliwe także wówczas, gdy została ona zadeklarowana w wysokości minimalnej (p. wyrok SA w Katowicach z dnia 9.07.2009r. III AUa 908/09, z dnia 17.05.2011r. III AUa 2177/10 Biul S.A. Ka 2012/1/32-33).

Wobec powyższego Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie odwołania Sąd na mocy art. 100 k.p.c. wzajemnie zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Roszczenie o wypłatę odsetek zostało zgłoszone na rozprawie dnia 17 grudnia 2014r. Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to

żądanie do protokołu i przekazuje je do rozpoznania organowi rentowemu. Zatem stosownie do tego przepisu Sąd postanowieniem z dnia 17 grudnia 2014r. wniosek o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania organowi rentowemu

SSO Magdalena Wróbel